

Другий фактор — це ефективність системи контролю та оцінки знань студентів, оскільки тільки систематичний контроль надає можливість реально оцінити підготовку студентів як майбутніх фахівців, активізувати і стимулювати роботу студентів. Для забезпечення систематичної роботи студентів, вчасного виконання всіх завдань студентам на початку вивчення кожної дисципліни доцільно видавати графік навчального процесу вивчення дисципліни, який містить усі види робіт (семінарські, практичні заняття, контрольні роботи, написання модулів, рефератів), терміни їх виконання та кількість балів, які можна отримати в разі вчасного та якісного виконання кожного завдання.

Важливим стимулом для підвищення якості навчання студентів, а також підвищення об'єктивності оцінки їхніх знань може стати оприлюднення інформації про результати іспитів з урахуванням поточної успішності — за 100-бальною системою (деканатами на дошці оголошень).

М. І. РАДЧЕНКО, ст. викладач кафедри психології та педагогіки КНЕУ

ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЯ ТА ГУМАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЯК ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОДОЛАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СУПЕРЕЧНОСТІ

Перевірка знань, умінь та навичок є обов'язковою складовою навчання, тому що за своєю суттю контроль — це процес зворотного зв'язку, без якого неможливий процес навчання. Експериментальними психологічними дослідженнями не раз було доведено, що мотив діяти якомога краще у людини є тоді, коли вона знає результат своєї діяльності. Знання отриманих результатів дає змогу людині встановлювати для себе кожного разу певну мету, яка зберігає, підтримує її мотивацію. Як тільки людина перестає отримувати інформацію про результати, зникає мотив для дальших дій. Отже, систематичний контроль та оцінювання є основними засобами встановлення зворотного зв'язку між учнями та викладачем.

Однак саме контроль та оцінювання є джерелом виникнення психолого-дидактичної суперечності, сутність якої полягає в тому, що, з одного боку, систематичний контроль активізує, а з іншого, — гальмує процес навчання, тому що є «песімумом» (О. І. Кучменко)

для слабких студентів, у яких зменшується продуктивність діяльності та зростає кількість помилок. Тому, на думку В. М. Вергасова, ситуація контролю належить до так званих погрозливих стимулів процесу навчання і може призвести до формування негативного ставлення до навчання взагалі. Крім того, оцінка ще й досі буває результатом випадку та може травмувати учнів.

Щоб розв'язати цей психолого-дидактичний конфлікт, необхідно створити такі умови під час здійснення контролю та оцінювання, за яких останні не сприймалися б учнями як репресивні санкції і не мали б психотравматичного характеру, тобто треба взагалі змінити філософію контролю, яка має базуватися на інших особистісних взаємовідносинах між викладачем та студентами (викладач та студенти — колеги, співробітники).

Удосконалення системи контролю може йти щонайменш двома напрямками: 1) об'єктивізація; 2) гуманізація. У межах розвитку першого напрямку, як свідчить світовий досвід, найбільш ефективним є метод тестування. Останніми роками виник новий різновид цього методу — **адаптивне тестування**, тобто такий контроль, який дозволяє регулювати важкість та кількість завдань, що пропонуються кожному студентові залежно від його відповіді на поточне завдання: якщо він відповідає правильно — наступне завдання буде складнішим, а якщо помилково — більш легким. Виділяють три варіанти адаптивного тестування: 1) пірамідальне; 2) *flexilevel*; 3) *stradaptive*.

Гуманізація контролю передбачає формування нової системи оцінювання, яка б не травмувала учня. Даний процес знаходить своє відображення у зміні ідеології контролю та оцінювання: 1) зняття «стресових» моментів через формування стійких звичок (якщо форми навчання, що містять стресові компоненти, регулярно повторюються, стресова ситуація виникає тільки на початку впровадження у навчальний процес даної форми, а далі вона поступово зникає); 2) зміна статусу оцінок (використання, наприклад, замість оцінки «2» — «прослухав», «3» — «вивчав»; оцінки «4» і «5» використовуються для особливо обдарованих учнів); 3) розширення діапазону оцінок; 4) надання учням можливості вибору; 5) використання активізуючих стимулів та дидактичних засобів формування позитивних емоцій тощо.

Отож, об'єктивізація та гуманізація контролю дає змогу поступово долати психолого-дидактичну суперечність, що виникає в процесі навчання, взагалі сприяє гуманізації останнього і допомагає уникати психотравматичних наслідків.